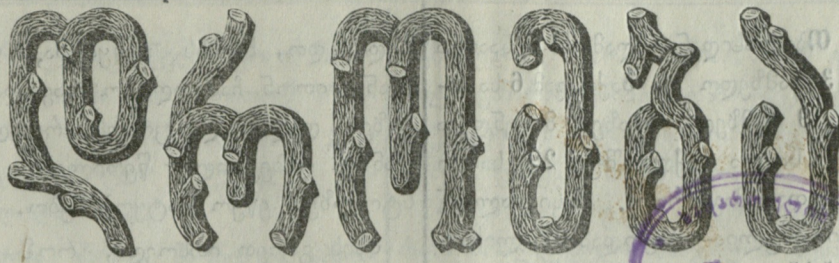

რედაქცია

გოლოვინის პრესბუტერე თავ. მურან-ბატონის სახლში კლუბის ქვემოთ.

სელას-მოწერა, მიიღება თბილისში «დროების» რედაქციაში, ქუთაისში, ქილაძეების წიგნის მაღაზიაში. გარეუკუნე მცნოვრებთათვის ადრესი: Вн. Тип. Иск., 17 редакция «Дროება»

«დროების» ფასი
თბილისის წლისა . . . 9 მან. სამის თვისა . . . 3 მან.
ქვესის თვისა . . . 5 მან. ერთის თვისა . . . 1 მან.

ბაკონის ყოველ დღე ორშაბათს ბარდა.

ფასი განხილვისა

სტრიქონზე რვა კაპ განცხადება მოიხდება ქარაუღის, რუსულს და სხვა ენებზედ. თუ საჭიროება მოითხოვს, რედაქცია განასწორებს და შეამოკლებს დასაბეჭდად გამოგზავნილ წერილებს. დაუბეჭდავლ წერილებს რედაქცია ვერ დაუბუნებს ავტორს.

აღნიშნულ ნომერი «დროებისა» ღირს 5 კაპეიკი

მიიღება სელას-მოწერა კა-სეთ

„დროებაზედ“

პირველის სექტემბრიდან წლის დასრულებამდე. ფასი ოთხი მანათი.

სოფლის მასწავლებლებისა-ვის სამი მანათი.

«დროების» ნომრები თითო-შაურად იყიდება, თბილისს გარდა:

ქუთაისში, ჭილაძის მაღა-ზიაში,

ბათუმში, ფიქაროვის თაბ-ბაქოს მაღაზიაში,

დუშეთში, კაბო ბაშაროვ-თან.

კორში, საზოგადოების დე-პოში, ადამო თუთაყვთან.

აქვე მიიღება სელას-მოწერა.

ტალაგრაფი

(«ჩრდილოეთის საავტოგრაფი.»)

10 სექტემბერს.

პატივპატივი. ქალაქის გამგეო-ბამ ერთხმად დაადგინა: რაც ტურ-გენივის ცსედრის ვერცხელივი-დამ პეტერბურგადმინ მოტანაზე და დამარხვაზე დაინარჯება, ქა-ლაქმა მიიღოს თავის თავზე, ამ

«დროების» ქელტონი, 13 სექტემბ.

სიცია*)

(მოთხრობა)

VI

ასეღის უმაღლ შორღუყოს ძალი ყფფით გამოექანა, მაგრამ. რა პატრო-ნი იცნო, გაჯავრებული ღრენა ერთ-ბაშად აღერსიანს წკმუტუნზე შესცვა-ლა და სინარულით და ეშმაკობით დაუწყო აღერსი, თითქოს შეცლო-მისათვის ბოღის ითხოვდა.

ძალის ყფაზედ ბეჯიაც წამოვარ-და და ხმის «მიცემით» ძალს ამხნე-ვებდა.

— ბეჯიავ!..
— შინაა, ვინ ჰკივის?
— მე ვარ.

— აუ!— გაიკვირვა ბეჯიამ, რო-მელმაც მოხუცი ხმაზედ იცნო, — შორ-ღუყო შენ?

— შო, მე ვარ. მიხლოვდა შორ-ღუყო.

— რაი «ანბოვი»?.. ამ შუა ღამი-სას საით მოსდინარ?

საქმისთვის გაიღო 3000 მანეთი; იმუამდგომლონ, რათა პეტერბურ-ღის უნივერსიტეტში დაწესდეს სტიპენდია ტურგენივის სახელ-ზე და ამისთვისაც გადასდო 6000 მანეთი; ტურგენივის მოსახსენებ-ლად გაიხსნას ორი პირველ-დაწ-ყებითი სასწავლებელი, რომელ-თაც 1000 მანეთი ერთბაშად მიე-ცეს და 3720 მანეთი ყოველ წელიც ეძლიოს.

სკოლენსკი. 16 სექტემბერს და-ნიშნულა გლინკის ძეგლის სა-ძირკვლის ჩაყრა.

ბაშაშაზი. გუმინ, ჯარების და-ხედვის შემდეგ, აქაურს კურჭაუზში იყო სადილი, გამართული 360 კაცისთვის; შუა დარბაზში სადი-ლობდნენ: იმპერატორი ვილ-ჰელმი, იმპერატრიცა, მემკვიდრე პრინცი და პრინცესა, ესპანის, სერბიის და საქსონიის მეფენი, უელსის პრინცი, ედინბურგის გერცოგი და მრავალი სხვანიცა დიდებულნი. იმპერატორი და მემკვიდრე პრინცი იყვნენ ინგლი-სის ორდენებით, ხოლო ინგლი-სის პრინცი პრუსიის მუნდირე-ბით. სადილზე იმპერატორმა ეს-პანის და სერბიის მეფეთა სად-დეგრძელო წარმოსთქვა, ალ-ქონსმა კიდეც იმპერატორისა და გერმანიის ჯარისა; იმპერატორ-მა და მეფემ ერთმანეთს ხელი მისცეს.

ბელზარაღი. სკუპშინაში ამორ-

— შინთა.
— ასე რაისთვი დაგიგვიანა? — ჰკითხა ბეჯიამ და გამოძცდელის თვა-ლით შეხედა.

სიცია სიტყვით იმან იცოდა, რომ მოხუცი შინ იყო და უკვირდა ამ დროს რამ წამოიყვანაო.

— რაი ვიცი, მომწყინდა რასმე და წამოვედ, — უპასუხა მოხვედ და მივიდა ცვეცლა პირას, სადაც ჩაჯდა და ჩიბუხს დაუწყო კეთება.

რადენიმე ხანს ორნიც ჩუმაღ იყვნენ, ორნიც მისცემოდენ თავიანთ ფიქრებს, რომელთაც ყოველის ღო-ნის-ძიებით ცდილობდენ ერთმანერ-თისთვის დაემალათ, მაგრამ ერთი-მეორის გულის-პასუხის გაგება მეტის-მეტად უნდოდათ. ორნიც უთვალ-თვალედდენ, უღარაჯებდენ ერთმა-ნერთს, როგორც ორი მოსისხლე და ყოველ მოძრაობას, ყოველ ამოქმე-ნას და სიტყვას, ყოველ შემოხედვას ზომავდენ და სწონავდენ, რომ იმით მაინ ცდახლოვებით შეედგინათ აზრი გულის მოძრაობაზედ.

მოხუცს უნდოდა ეკითხა თავის ქალზედ, ეს კითხვა გულს უმღელეო-

ჩვეების შედეგი ჯერ-ჯერობით შემდეგია: 80 რადიკალი, 35 მხარ-თებლობის მოძმრე და 13 ლი-ბერალი.

სილა. ლაგორის სამხედრო გაზეთი იუწყება გერათში რუსეთის ავენტის მისვლას, რომელიც მი-ღის კანდაგარში აბდურახმანთან.

პატივპატივი. გუმინ ბალტიის ნა-პირზე სამინელი გრიგალი ჰქრო-და; პეტერბურგადმინ მისვლა-მოსვლა დროებით შეჩერდა; რამ-დენიმე გემი დაიღუპა. უღებორ გიდამ და კარგოპოლიდამ მოსული ცნობებით იქ ოთხი გრადუსი უნვა არის, არხანგელსკშიც თოვ-ლი მოსულა.

სოქია. მთავარმა გამოცა მ-ნიჩესტი, რომელიც თირნოვის ორგანიუღს წესდებას ადდგენს და აცხადებს იმედს, რომ ხალ-ხი დაივიწყებს ყოფიღს უთანხ-მოებას. სობოლევის სამინისტ-როს სამსახურიდგან დათხოვნის ქადაღდი მიღებულ იქმნა და სხვა კაბინეთი შესდვა, რომელშიაც არიან: მინისტრ-პრეზიდენტად და შინაგანთა საქმეთა—ცანკოვი, ჭინანსთა—ნაჩევიჩი, გარეშე საქ-მეთა—ბალაბანოვი, იუსტიციისა—სტოლილოვი, საზოგადოებრივთა სამუშაოთა—ეკონომივი, სახალხო განათლებისა—მელიოვი; სამხედრო სამინისტროს დროებით მმართვე-

რებდა, სტანჯავდა, უნდოდა ჩქარა გაეგო, მაგრამ ვერ მოხერხებინა. იმან დაიწყო ძალზედ წვეა ჩიბუხისა, რომელსაც გაშმაგებით სწოვდა.

— რაი მამივიდა, რომ საგძალი ვერ წამოვიღე, ხვალ ნადირობ წაეი-ლოდი, ისე დაიწყო მოხუცმა, თით-ქოს იმის გულში არა ხდებოდა-რა და ეს სიტყვები უბრალო დანანება იყო.

— საგძალი? იკითხა ბეჯიამ.— მე მოგცემ.

— მაქეს-კი?
— ჰაი, ჰაი, რო მაქეს,— ჯერი ღღეს ამომიტანეს, — უპასუხა მწყემსმა და ჩუმაღ დაუწყო ყურება.

ამ სიტყვების გაგონებაზედ მოხუცს ოღნად ხელი აუთრთოლდა და თვა-ლებში ცვეცლსავით ეღვარება გამოჰ-კრთა; თუმცა იმავ წუთს თავი შეი-კავა, ბეჯიამ მაინც შეამჩნია ეს მო-ძრაობა და მიხედა, რომ მოსელის მიხეზი სიცია ყოფილა.

— ძი, გაიფიქრა იმან: მაშ ქალა-შევი აქ ყოფილა, აქედგან რაილა იქნა?

— მართლა, ეგ კი დამავიწყდა,

ველად რედიგერი; სახალხო კრე-ბის პრეზიდენტად დაინიშნა გრე-კოვი.

შინაური ძროხისა

სოფლებში, და მეტადრე გა-დაკარგულ სოფლებში, სხვა-და-სხვა წურბელა-ვაჭრებმა ისე შეჩვევა იციან, რომ რაკი ერთხელ თებს შეადგმენ და ივაჭრებენ, მასუკან აღარც ერთ მოცილეს არ გააწაწანებენ. ზოგიერთა ამ ვაჭართაგანს მოუწოდომნია ხე-ვის რამდენსამე სოფელში მატყლის ვაჭრობის მართა ხელში მოგდება და ამიტომ პირი შეუყრაეთ ამა-და-ამ ფასზე მეტს ნურაფერ მიეცემთო. შუინ თურმე რომ ასს კანძს მატყლში 40-45 მანათს აძლევდენ, პირ-შეკრული მატყლის ვაჭრები (ჩოდრები) 24-25 მანათზე მეტს აღარ აძლევენ. ამის გამოისობით მატყლი ძალიან დაფო-ლებულა. თუმცა მოხვევებიც არ ჩა-მორჩენილან უკან და იმათაც პირი შეუყრაეთ, რომ სანამ სხვა უფრო პირიანი ჩოდარი არ მივა, მატყლი არ გაჰყიდონ. მაგრამ ძნელი ეს არის, რომ მიჩვეული ჩოდრები სხვებს აღა-რავის უშვებენ, რადგან ყველას იმას ეუბნებიან თურმე მატყლზე ამა-და-ამდენი ზარალი მოგვივიდაო.

შნლა ოთხი სოფლის (ძობის, სიო-ნის, სნოსი და შაზბეგის) მცხოვრებ-ნი გეწერენ, რომ თუ სექტემბრის ნახევრისთვის სხვა ვაჭრები მოვლენ და პირიანად შეგვირიგდებიან, ჩვენ ყოველის მხრივ ხელს შევეწყობთ და დღეს უნდა ამოეტანათ ჯერი... თუ არ დაგიგვიანეს?— დაუმატა შორღუ-ყომ ცოტა სიჩუმის შემდეგ და დაუწყო ყურება.

ბეჯია დარწმუნდა იმის კითხვების აზრსა და იმ გვარად მოჰყვა ლაპა-რაკს, რომ მოხვედს ყველაფერი გაე-გო, მაგრამ თითონ თავი ისე ეჩვეწე-ბინა, ვითომც მოხუცის აზრს ვერ მიმხედარიყო.

— არა, შენაი ჭირაიმე, რაისთვი დამიგვიანებდენ?.. მზე ჯერ კიდევ მალლა იყო, რომ ჯერი მომივიდა— თავად სიცია ამომიტანა... ღღეს ცხო დედაკაცებმაც ამოუტანეს ჯე-რი... ღმერთმა უშველოსთ, ხილობ წავიდენ და მეც ამომიტანეს.

— ხილობაო?— სინარულით იკითხა მოხუცმა და პირი გაუღიმა; იფიქ-რა: «მაშ იქ მოუგვიანდებოდათო». ამის შემდეგ გადასწყვიტა, რომ ღამეს აქ გაათენებს და შინ მეორე დღეს დაბრუნდება.

იმათ დაიწყეს ლაპარაკი ცხვარზედ, ბატკნებზედ, ამათ ლალობაზედ და ყინულზედ თამაზობაზედ. ორნიც სიამოვნებით ლაპარაკობდენ ამ პი-

*) იხ. «დროება» № 178.

სოფლებში ჩვენ თითონ დავატარებთ და ყველგან რიგიანად ვავატარებინებთო.

მადლობა ღმერთს, მოხვედრის მაინც გაუგიათ, რომ უსინდისო ვატარებთ მათივე იარაღით უნდა ებრძოლო!

ჩვენ ვაცნობეთ ამას წინადა, რომ განკარგულდება მომხდარი მონასტრებში გაბნეულ ძველის ნივთებისა და წიგნების მოგროვებისათვისაო. მკონებთ უმნიშვნელო, არ იყო ის პირთათვის, რომელნიც ამ საქმეს იკისრებენ, შემდეგი ამბავი, რომელსაც მღ. ძეგლიან გვწერს: თურმე შორაპნიდამ 4 ვერსზე, ს. ბაბაქინას აშენებულა ძველის ხელოვნებით მშენიერი ქვის ეკლესია, წოდებული ტაბაქინის მონასტრად. აქ თურმე ბევრი სხვა-და-სხვა ძვირფასი ნივთია, სხვათა შორის, ძვირფასის თვლებითა და მარგალიტებით შემკული ამალღების ვერცხლის ხატი, ოქროთი დაფერილი, სიმალლით ნახევარ-არშინი. ნახევარზედ ამ ხატსა აქვს შემოვლელი წერილი მარგალიტების ძეწვი. ამავე მონასტრშია თურმე ერთი ხელი ძვირფასი სამღვდლო სამკაული; აგრეთვე მრავალს ხელთ-ნაწერი, რომელნიც ჯერ წაკითხვასა და გარჩევას ელიან.

ფილოქსერის კომისიას 1-ლის სექტემბრამდე გაუსინჯავს საეკლესიო ეზები ზუგდიდის მაზრაში და ეს საშინელი მწერი არსად არ გამოჩენილა. მასუკან კომისია მზურგეთისკენ გადასულა; წვიმები ხელს უშლიანო მუშაობას. (ძვეკაზი).

რკინის გზის გამგებობას ერთი კარგი საქმე დაუწესებია: 15 სექტემბრიდამ 1884 წლის პირველს იანვრამდე გამოსაცდელად იელიან ბაქოს გზაზედ ვაგონები მეოთხე კლასისა მუშებისათვის. ეს ვაგონები ვაგ-

რუტყების ცხოვრებაზედ, რომელიც მთის კაცის სარჩოს შეადგენს და ორნივე «თოლსაფით» უფთხილდებიან.

სოტა ხანს შემდეგ, თავ-თავიანთ ნაბდებში განხეულნი ტბილად და დამშვიდებით ხვრინავდენ.

VII

სანამ ესენი ტბილს ძილში იყვნენ, სიცოცხლის ძველით უახოვდებოდა თავის სახლს და ჰფიქრობდა ასე დაგვიანებისთვის მამის წინაშე რითი ვაგმართლებინა თავი?

აგერ მივიდა კარებთან, გულის ძველით შესდგა და კარისთვის ხელი ვერ გაველო. შეიხედა სარკმლიდგან, სახლში ბნელოდა. შევლაფერი მშვიდობიანად ეჩვენა. ძარიდგან გამობრჭყვინავდა ერთი ნაპერწკლის ოდენა ცეცხლი, რომელსაც შეხვეულის ნაცრიდგან თავი ამოეყო და წმინდა პაერის მიკარებით ძალზედ გაღვიბულიყო. მტყობოდა დასაწვავი მასალა კიდევ შერჩენიდა.

სიცოცხლე მივიდა ისევ კართან და ნახა, რომ კარი შიგნიდან ურდულად გაღებული იყო და წყნარად შეყო-

ლენ მბილისიდან საღამოს 6 საათსა და 33 წამზედ და ბაქოდამ 6 საათსა და 9 წამზედ. მზაზედ მოუწოდება მბილისსა და ბაქოს შუა 29 საათი (22 საათის მაგიერად). შასი ძალიან დამცირობულია—ბაქოდამ მბილისამდე (515 ვერსტი)—3 მან. და 87 კაზ. მეუწყებს რა ამ ამბავს, «ძვეკაზი» ამბობს, კარგი იქნება ეს წესი სამუდამოდ დარჩეს და სხვა ხალხსაც (არა-მუშებს) ნება ჰქონდეთ მცირე ფასით სიარულისაო.

რუსული გაზეთების სიტყვით, პეტერბურღში მყოფს ჩვენის ქვეყნის სწავლა-განათლების მზრუნველს ბ. იანოვსკის მიუმართავს უნივერსიტეტის მმართველობისათვის, რომ მან გააცნოს უნივერსიტეტში სწავლა გათავებულა საუკეთესო ყმაწვილი კაცები რადგან ესენი ჩვენის ქვეყნის საშუალო სასწავლებლებში საჭირონი იქნებიან.

მრუბათს სექტემბერის 18-ს, დილის ათ საათზედ საქართველოს სასტუმროს ნომერში იპოვეს თავ-ჩამოღრჩობილი კაცი, რომელიც აღმოჩნდა არტილერიის პრაპორშჩიკი ბ. აბამელიძეო.

აბამელიძეს ამ რამდენიმე დღის წინად ხსენებულს სასტუმროში დაეკირავებინა ნომერი და წარსულს შაბათს საღამოზედ მოეთხოვა ლუდი. ამის შემდეგ დაეკეტა კარები და ორშაბათს დილაძინ ყველას ჰგონებოდათ, რომ შინ არ იმყოფებოდა.

მრუბათს იმის ნომერთან სუნი გავრცელებულიყო და როდესაც პოლიციის თანადასწრებით კარები ვაფლოთ, აბამელიძევი პერანგა პოლზედ და გდებულიყო. წერილი ბაწარი ჩამოემა შირმად ვაკეთებულს ხარინაზედ და ზედ ჩამოკიდებულიყო.

პატარა ბარათი, რომელიც სტოლ-

ხელი. წყნარადვე დაუწყო გაღება. ამ დროს სახლში რაღაცამ გაიხრიალა, ეტყობოდა თაროდგან ბაქანი გადმოვარდა. «თილი კატა! შთუოდ იმან გადმოვადო»,—იფიქრა სიცოცხლის პირველის შეკრთობის შემდეგ და წყნარად გააღო კარი. ამ დროს ქალს მოესმა რაღაცა ფაჩი-ფუჩი, თითქოს თითის წვერებზედ დადიოდა ვინმე და შესდგა კარებში.

— მინა ხარ?—მეშინებულის ხმით დაიძახა ქალმა, მაგრამ რადგანაც ისევ სიჩუმე ჩამოვარდა, დამშვიდებულია დაუმატა: მთელი ღამე სულ ვგრე დაეხირება ტიელი კატა!

«მაგრამ მამა სად იყო?... თითქო ფხიზლად იცის ძილი... ან რამ დააძინა, რომ ჯერ ქალი არ მოსვლიდა?»—ფიქრობდა სიცოცხლე და ცოტა ხანს შემდეგ წარმოუდგა, რომ, უფველია, წუხელის სტუმრები ყოფილან, მოხუცი შეზარხოშებულია და არყისგან დაძალადებულს ტბილად დასძინებია.

ქალს გაეხარა ეს შემთხვევა, რადგანაც იმ ღამეს იმისთვის მამის შეხვედრაზედ ძნელი არა იყო-რა.

ზედ ეგლო, ხალხს აუწყებდა, რომ იმან თითონ ჩამოიღრჩო თავი და მიხეზებს დედასა და ცოლს, რომლებთანაც დაბეჭდილი წერილები იქვე სტოლზედ ეწყო, ვატყობინებო.

ამის გარეთ ითხოვდა, რომ დამარხვის დროს ერთი მღვდლის მეტი არ გაყოლონ.

«დროშის» მორბენა-დენცია.

მზურგეთი, 20 აგვისტოს. შესრულდა ერთი წელიწადი იმის შემდეგ, რაც ჩვენი ოზურგეთის მაზრა ბათუმზე მიასწერეს და შემოიღეს სახლი ადმინისტრაციული წესები ავანგარდის მოსახლეობაზე. თითქმის ეგვამ იცის, რა შედეგი მოჰყვა თან ამ გარემოებას და ამისთვის ამაზე დაწინაურეს ესაა არ ვსთვლი საჭიროდ. მე მხოლოდ მსურს «დროშის» მეათხველებს შეგატყობინო ერთი ჭკაური გარემოება, რომელიც ჩემის აზრით ძლიერ საყურადღებოა და ბერსაც უგვირს. აი ეს გარემოება: სოფელ მაგანეთში (ოზურგეთის მახლობლად) სტოლზედ ერთი თავადიშვილის ქვრივი, ამ უგანსაგნელ ხუთი წლის განმავლობაში ხალხს ავანგარდის მოთავედ და მფარველად სთვლიდა. წასრულ წელში, როცა ბათუმის გუბერნატორი ოზურგეთში მომხანდა, მოახსენეს, რომ ავანგარდის ამ ქვრივისას იმავებინა. გუბერნატორმა, რასაკვირველია, საჩქაროდ გატანა ავანგარდის თავის ადამიანის წინამძღოლობით ავანგარდის დასაქმებად. სწორედ შუაღამე იყო, როცა ადამიანმა შემოაღრტა ავანგარდის სახლსა და უბნის ქალს ავანგარდის გარეთ გამოეშვა. ქალი საშინელი ტირილითა და ყვირლით გამოკარდა გარეთ და ეუხნებოდა ადამიანს: ბატონო, ტუფილად მიგონებენ, თორემ ჩემსას ავანგარდის თავის დღეში არ მოსულანო. როცა ამ ქალის სიტყვებმა და მწაწე ტირილმა მიიჭიეს ადი-

ხომ ჰკითხავდა სად იყო, რად დაიგვიანა?... რა უნდა ეხსენებო ქალს?... მოეტყუებინა?... მაგრამ მორღუყო ისე ჩაცვებით იცოდა ყურება, თითქოს თვალების გულში გაყრა უნდაო... რომ შეემჩნივა სიტყუე?..

სიცოცხლე წინადვე გადასწყვიტა, რომ რაც უნდა მოსვლიდა, მართალს არ ეტყოდა, არ ეტყოდა მისთვის, რომ ვინც უყვარდა, მამა იმას არ აძლევდა თავის ქალს და თავს ახვევდა იმას, ვინც თითონ მოხუცს უნდოდა. მამა არ სთანხმდებოდა ქალის აზრს და ქალს, სიყვარულით გაშმაგებულს, ეგონა, რომ მამას ეს მტრობით მოსვლიდა და სიცოცხლე წყნარად მივიდა, გადმოიღო საბან-გობანი და ის იყო დაუწყეო შლა, როდესაც კიდევ ვიღაცის ფეხის ხმა მოისმა და აშკარად გაიგონა ურდულის გაყრა. მშლა ეჭვი აღარ იყო, რომ სახლში ვიღაცა იყო და ქალი შიშმა გაჰყინა, იმეადგილას გააცია.

— მამე შენა?—იკითხა ქალმა და პასუხი ვერ მიიღო.— მინა ხარ?—კიდევ წამოაძახა რამდენიმე ხანს შემ-

უტანტის და მისი მსგებელი ჯარის ყურადღება, ამ დროს ქვრივი ქალს წინაფით გამოკარდნენ ქალს და ქალს და ქალს მოინდომს იმათი დაჭერა და კიდევ ესროლა რამდენჯერმე თოფი, მაგრამ გვიანდა იყო: ავანგარდის მოსწრეს გატყუა. აი ასე გასასდა ქალმა თავისი ცრემლები.— ამაზე მთელი სოფელი ავლდა. «დემონთა, შენ გამდლობ, თუ მოგვამოვს ეს საშინელი ქალი ეს-ლაო»,—გამახლდა ხალხი და უგულად დაწმუნებულად იყო, რომ ეს მოკლდინი შეგავსრულდებოდა, მაგრამ გვიანდა მთელი წელიწადი და ეს ქალი კიდევ თავის სახლში ბანდობა. ეს გარემოება მით უფრო საყურადღებოა, რომ ამისთანა მაგალითებს ცუდი გაგლენა აქვს ხალხს ყოფა-ქცევაზე: ამით ხალხი რწმუნდება, რომ ვისაც შეელება აქვს და შემწე განება ჰყავს, იმას თავის დაფარვა უფველ შემთხვევაში ადვილად შეუძლიან, თუ გინდა ძლიერ დაწინაურედ იყო-სო... ნუტავი ამ ქალს ამის შემდეგ მინც დაეუბნებინა თავი თავის ბოროტ მოქმედებისათვის; მაგრამ შირველის გამანჯვებით წათამამებული ესაა კიდევ უფრო მხნედ მოქმედებს. ამ დღეებში კიდევ ხალხს იმის სახლში თათრის გადაჭრდნობი ავანგარდის (ფირალები). აი როგორ მოსდა ეს ამბავი: ერთ საღამოს თერთმეტ საათზე ამ ქალისას მივიდა ერთი სხალგაზნა ვანი; სახლის გარეთი ჩაკტილი დასვდა. იფიქრა: მას-შინძელსა სძინავსო და დაუძახა მასშინძელს—გარე გამოიღო. სახლში თურმე ამ დროს ფირალები იყვნენ, რომელნიც შემინდენ, არ დაგვიჭირნო, გამოცვივდენ მეორე კარებში და გაიქცნენ. რა დაინახა ფირალები სტოლზედ მოსულმა ვანმა, შემინდა და გაიქცა, ქალმა კარგად იცოდა, რომ ეს გარემოება არ დაიძალად და ამისთვის მორთო თავისეულად ტირილი და ყვირლი. როცა მესობლები მივიდნენ ყვირლის ხმაზე, ქალმა გამოაცხადა: ავანგარდის და-

დევ, მაგრამ ისევ სიჩუმე ჩამოვარდა, პასუხი მაინც ვერ მიიღო.

ქალი მთლად აცანცანდა და კერისკენ გაქანდა, სადაც ჩირაღის განთება უნდოდა. ამ დროს ერდოდგან პატარა კენჭი ჩამოვარდა და კერას დაეცა; ნიკარი, წერილ ლარში არეული, მალა. მტვრად ავარდა და ოდნად განათებულ სახლში ქალმა ვიღაცა უცნობი კაცი აშკარად გაარჩია.

ქალს მეტად შეემინდა და ძალი-ზედ დაიყვირა:

— მამე, მამე! ვიღაცანი შემოსულიან,—მაგრამ პასუხის მაგიერ ისევ სიჩუმე ჩამოვარდა.

— დავილუპე!—იფიქრა ქალმა და სენისკენ, სადაც ყველით სავსე «კასრები» (ბოჩკები) იდგა, წავიდა.

ქალმა იფიქრა, რომ იქ ყველაზედ უკეთესი დასამალი იქნებოდა და მიიკუნტა იმათ შუა.

არ გაიარა დიდმა ხანმა, რომ მოისმა ხმაურობა, თითქოს წიწკებს ამტვრევინო, მერე ბერვა და სახლი ჩქარა განათდა კერაში პირილიტულის ფირით.

მეცნენ თავზე და მტარებდნენ. კიდევაც დასასხლად თანხი მისი მესობელთაგანი, რომელთა შორის ეს სტუმრად მისუ- ლიც გაურია. მეორე დღესვე ქაღამა ეს გარემოება მასწავლის უფროსს მოასხენს (რასაკვირველია ისე, როგორც თვითონა სურდა). პირველად მასწავლის უფროსმა მოსიდად დასასხლად კარების დაჭე- რა, მაგრამ, როცა კარვად გამოიძის საქმე და შეიტყო ქაღამის სიმტყუნე და ასტატობა, სწრაფად მოსპო საქმე და- სასხლად კარებზე და ესეა ამ საქმის იკვლევს თვითონ გამოძიებული, რო- გორც წესია. — არ გასულა ამ შემთხვე- ვის შემდეგ სამი დღე, როცა ამ ქაღამის მასწავლს თავად ნ — ქს დაუწვეს მოელი ოჯახსი. საწყადს ერთი შუაის ნაკობიც არ გადასწვინა, რადგან დაიწყო და გვიან გაიგო. ერთ კაცს ვერ იპოვნით იმისთანას, რომ ამ ნაკობის ემდურა- დეს (ამ ქაღამის ქაღამის). ამ საქმეზე დიდი გამოძიება არას შემდგარი და ვი- სურვით, რომ ეს საშინელი აკრძავთა არ დაფარულიყოს და დასაძავე გან- ნიერად დასჯილიყოს, თორემ შემდეგა ისევე ისე განადგურს აკრძავთა, როგორც ამას წინადა იყო.

სასამართლოს მონიშნა.

(მიმხენოვს საქმე)

(დასასრული *)

ამითი გათავდა პროკურორის გამა- მტყუნებელი სიტყვა და თავმჯდო- მარემ სიტყვა ექილს გადასცა. ვე- ქილმა, ბ. ჩემისოვმა, დაიწყო ლაპა- რაკი და პირველის სიტყვებიდანვე დაჰკარგა საზოგადოების თანაგრძნო- ბა.

ბ. ჩემისოვმა თავი დაანება სამ- ხედრო წოდების პატივზედ ლაპარაკს, რადგანაც პროკურორის სიტყვის შემ-

*) იხ. „დროება“ № 178.

მთაში გამოჩნდა ვიღაც შეიარა- ლებული კაცი, რომელსაც ყაბალა- ხით ისე ჰქონდა შეხვეული თავ-პი- რი, რომ თვალების მეტი არა უჩან- და-რა.

ძველი დაგლეჯილი, სახლებ-მოხე- ული ჩოხა, აშკარად ამტკიცებდა, რომ ეს ან ძალიან ლარიზი უნდა ყოფილიყო, ან «ოზდანი», ე. ი. ისეთი კაცი, რომელსაც შეძლება ჰქონდა და მაშინდელის ჩვეულებით ტანისამოსით კოხტობას ზიზღით უყურებდა. მარგი ცნენი და კარგად მოწყობილი იარაღი, ეს იყო მათი იდეალი და ამ მხრით მართლაც წუნს ვერ დასდებდით. ამ გვარი «ოზდნები» ისევ ის ძველი რაინდნი იყვნენ, გაცვივდებოდნენ აბრაგად და მოუხერხარი გული სად არ და- ხეტებდა ყოველ-გვარის ფათერაკის საძებნელად.

მართალი, გულადნი ესენი იყვნენ იმ გმირების დანარჩენნი, რომელნიც მრავალნი გროვდებოდნენ შამილის გარს და ქვეყანას ისე აოცებდნენ თა- ვიანთ თავ-განწირულობით, მოუღალა- რებით, ვაჟკაცობით.

დღე, მართლაც ძნელი იყო იმ მხრის შეხება, ვექილმა არჩია თითონ პრო- კურორზედ გაელაშკრა და იმის ყო- ველი კაცობრიული შეხედულება შე- ცდომად დაენახა.

ვექილის აზრით მიმხენკო გამო- ჩენილი იყო, რადგანაც იმასა ჰქონ- და ბიორგის ჯვარი და «ამ ჯვარს რაიმე მნიშვნელობა აძევს». ვექილი არწმუნებდა მსაჯულთა, რომ წმინდა ბიორგის ჯვარი სათამაშო არ არის. მაშარსკის იგი გვიხატავს, როგორც უმნიშვნელოს, უსახელოს, ლაჩარს და სულით დამდაბლებულს, რომელ- საც, ჩემისოვის სიტყვებით, ჰგონია მუშტის კრივი უღუელოდ გადა- სწყდეს. ბრალდებულის მოქმედე- ბაში სწორედ ისეთს მოქმედება- სა ჰხედავს და ისეთს საქციელს, როგორც ყოველი პატიოსანი კაცი უნდა მოიქცეს. მოწმების ჩვენებიდან გამოჰყავს, რომ ყველაფერში დამა- შავე ბ. მაშარსკი არის და დაჩაგრუ- ლი-კი კაპიტ. მიმხენკო (!), თითონ ჩხუბის დამწყებთა-კი მაშარსკი გა- მოჰყავს (!!!). მიმხენკოსგან მაშარსკის მოკვლა არ მიაჩნია წინადავე მოაზ- რებულად და სჯერა, რომ ბრალდე- ბულმა სწორედ იმისთვის გამოართვა მიხაილოვს დამბახა. რომ თავი მოეკ- ლა.

«მიმხენკო გალანძღეს! მიმხენკოს ხელით შეეხენ! შეურაცხ-ყოფა მია- ყენეს, ამბობს ბ. ვექილი, და «რა ჩივბოდა იმას, თუ დუელშიაც არ გამოეთხოვა. მაგრამ დუელში არ გაჰ- ყენენ?!.. რა უნდა ექნა პატიოსანს კაცს?!.. აქედამ აშკარა შედეგი გა- მოდიოდა, რომ უნდა მოეკლა და ამ სიკვდილში ის არაერთარს დანაშაულს არ ხედავს. ამისთვის ითხოვდა, რომ სრულიად გაემართლებინათ ბრალდე- ბული.

ამის შემდეგ ისევ პროკურორს მიერგო სიტყვა. აქ ახალი აღარა

შენობი მივიდა კედელთან, სადაც ჩირალი შეამჩნია, ჩამოიღო ის და ცეცხლი მოუკიდა, მაშუკან წავიდა დაუწყო ქალს ძებნა, რომელიც კა- სრებს შუა მიკუნჭული იპოვა.

სიცოცხლე მთლად ცახცახებდა, რო- გორც ციებაში მყოფი კაცი და ში- მისაგან ადამიანის სახე აღარ ედო.

შენობმა მოჰკიდა ხელი და გა- მოიყვანა კერასთან.

— მალე, ნუ გეშინიან, უთხრა იმან დამტყრეულის ქართულის ენით და კილოზედ დაეტყო, რომ ეს კაცი ქისტია უნდა ყოფილიყო.

მალე ცდილობდა ხელი გაეშვებინებინა, მაგრამ მაგრად მოჭერილი ხელი არ უშვებდა.

— «ბატარაი» დაიცადე, — უთხრა უცნობმა და წყარად ჩამოიშალა ბაშლუყი.

— მიყურე, მოგწონვარ? — ჰკითხა უცნობმა და ამყად, თუმცა სიყვარულიანის თვალთ დაუწყო ყურება. მართლაც, რომ უცნობის სახე ისე- თი მარლიანნი და სასიამოვნო იყო, რომ მის მიმზიდველობას ქალი ძე- ლად გაუმაგრდებოდა, მაგრამ სი-

თქმულა-რა, გარდა იმისა, რომ ვე- ქილისგან რამდენიმე გადაბრუნებული სიტყვები და აზრი შეასწორა და გა- ათავა შემდეგის სიტყვებით.

«თუნდა იმაზედაც დაგეთანხმებით, რომ ბრალდებულს სასჯელის შესამ- სუბუქებელი მხარეებიცა აქვს... იმისი წმინდა და გაუსერელი სამსახური, წმინდა ბიორგის ჯვარი, სხვა ნიშნე- ბი და ორდენები. — ამის გულისთვის მსაჯულთ შეუძლიანთ ბრალდებულს სასჯელი შეუმსუბუქონ, მაგრამ თი- თონ დანაშაულობაში-კი არ მოსჩანს არაერთარი შესამსუბუქებელი მხარე და იმის გამოისობით, კაცობრიული საჩელის გულისთვის ვითხოვ, რაც შეიძლება სამართლიანად, მკაცრად დაისაჯოს დამნაშავე».

შეანასწენელი სიტყვა ერგო დამ- ნაშავეს და პირველის სიტყვებიდან- ვე ის «ბაკაზში» დაბეჭდილ შენიშ- ენას შეეხრა. ის უსაყვედურებდა მის ავტორს, რომელიც მის საქციელსა ჰკიცხავდა. «ის შენიშენა» — ამბობდა ბრალდებული, — «უფრო პროკურო- რის სიტყვებსა ჰგვანდა, სანამ გარე- შე პირის სიტყვებს».

მერე დაუმატა კიდევ, რომ ის სამ- ხედრო წოდების კაცია და განზრახ არ მოუკლავს მაშარსკი...

«მე დალესტანში ვარ დაბადებუ- ლი» — გაათავა ბრალდებულმა, — «და ვიცი, რა სირცხვილიც არის იქ სტუმ- რის სახლში მოკვლა».

მსაჯულნი წავიდნენ გადაწყვეტი- ლების დასადგენად 10 1/2 საათზედ და სამ საათ ნახევარ შემდეგ გამოი- ტანეს გადაწყვეტილება, რომელიც ჩვენ წინადავე მოვიხსენიებდ.

ზუსეთი

— ტუის დეპარტამენტს გამოეზა- რიშნა — რამდენი სე-ტეე ისარჯება

ციას თავი ვერ აეღო და შიშით გო- ნება იქამდის დაჰფანტოდა, რომ რა მოსდიოდა, ისიც ვეღარ გაეგო.

— მალაუ! — დაიწყო უცნობმა: «ძოდან», მუხიაი რომ მოკვდა სატი- რალზედ ვიყავ... იქ გნახე «დადაით» რომ შემოდიოდი... ხელებით, რომ შემოიკარ ემ ლაყოებზედ, მაშინ და- ვიფიცე შენი თავი, რომ სწორედ მაგ ადგილს მე უნდა გაკოცო.

ამ სიტყვებით კაცმა მოხვია ხელი და ათრთოლებული ქალი მიიკრა გულზედ, მიიტანა ტუჩები ახალს და ნახს ლოყებთან, რომელზედაც ოდ- ნივი ხაიათი, ნახი ბუსუსი უშვენებ- და პირი-სახეს, და დამთვრალსავით გაუმაძღრად ჩაეწება.

სიცოცხლე ფართხალებდა დაუპატივე- ბელის კაცის მკლავებში, იგრინებოდა, ცახცახებდა, როგორც წნორის ფურ- ცელი, მაგრამ კაცს მკლავები მაგრად მოეხვია და ქალის ყოველს შენძრე- ვაზედ ნეკტრის სიამოვნებასა გრძ- ნობდა და თავი ავიწყებოდა.

— მითხარ, მითხარ, ვიყვარვარ, თუ არა? — ვინ იცის მერამდენედ ჰკითხა- და სიცოცხლე.

მთელს იმპერიაში. ამ ხანგრძლივად სჩანს, რომ, გარდა იმისა, რომ უფრო მეტი ქანსახებზე, რეინის გზებზე, ორთქლის გემებზე სე-ტეე ისარჯება, ნახევარ სა- უენი შეშა, სახლის სასაშენებელი და სხვა შინ სახმარა სე-ტეე რომ ავიღოთ წე- ლიწადში თითო სულზე, გამოვა რომ რუსეთის ევროპიულს ნაწილს, რომელ- შიაც 75 მილიონი მცხოვრები ითვლება, მოეხდება წელიწადში 37 1/2 მილიონი კუბიკური საყენი, მაშინ როდესაც სა- ზინა თავის ტუკებიდან წელიწადში 3000,000 კუბიკურ საყენსე მეტს არ იძლევა და ამ რიცხვიდანაც ერთი ნაწი- ლი სამხლვარ გარეთ გადის. აქედამ ტუის დეპარტამენტს ის დასკვნა გამოეკ- ყავს, რომ საჭიროა ტუის დასაცვლად ხმარებული ზომები იმ ტუებსაც ესეო- დეს, რომელნიც სასაზინო ტუის მმარ- თველობის უწყებას არ ეკუთვნიან, და არა მარტო სასაზინო ტუებს.

— სმებას შეტყობუდის უნივერსი- ტეტის წრებში, რომ უნივერსიტეტის ახალი წესდება გამოცხადება მიმავალს სეკტემბერში.

— რუსეთის იმპერიაში ერთობ გას- შირდა ტუის ქურდულად გაყვავა და ამის გამო სახელმწიფო ქანებათა სამინისტ- როს საჭიროდ უჩვენა — მომავალ წელი- წადში უკვლავს იმპერიაში გააბეჭდოს ტუის დარჯჯობა რიცხვი, ამისათვის 1884 წლისთვის 1,934.235 მანეთს თხოუ- ლობს.

უცხოეთი

— ხორვატიის სამხლერებიდან კარგს ამბავს არ იწერებიან. ბლინის და- პეტრინის შუა ადგილებში მცხოვ- რებლები სულ ერთიანად აჯანყე- ბულან. ამბობება უმეტეს ნაწილად

მაგრამ გაჩუმებული ქალი მარტო თრთოდა, კანკალებდა, პასუხის თავი- ცი აღარა ჰქონდა.

— იქნება სხვა ვიყვარს ვინმე? — ერთბაშად დაიძახა უცნობმა და თვა- ლები ცეცხლით აენთო. — თუ ვერა, ის მოკვდება!.. შენ მე მიყვარხარ და ჩემი უნდა იყო.

ამ სიტყვებით მოხვია ქალს ხელი, აიყვანა გონება-მიხდილი სიცოცხლე და გამოვიდა გარეთ.

იქ დაუსტენა რამდენჯერმე და პასუხადაც სტეენა მოესმა.

რამდენიმე ხანს შემდეგ მოვიდა იმ გვარადვე ჩაცმული კაცი, რო- მელმაც ორი ცხენი მოიყვანა და რა- ლაცა ანიშნეს ერთმანერთს. სოტა ხანს უკან ორნივე ქვეითკენ მიაქრო- ლებდნენ ცხენებს, — რალა თქმა უნდა, რომ სიცოცხლე თან ეყოლებოდათ.

ძიდე რამდენიმე წუთიც და ორ- ნივე ჩაინთქენ და მის სივრცეში.

ა. მოჩხუბარიძე.

(შემდეგი იქნება)

არის მიმართული მამულის პატრონების წინააღმდეგ.

ბერლინში დიდი მძავე მოუხდენია სტამბოლიდამ გავაჩვენოს ტელეგრაფი, რომელიც ამტკიცებს, რომ სულთანმა ბერლინის ელჩი რადოვიცი ინახულა და გამოუცხადა, რომ იმას განზრახვა აქვს ავსტრიის და ბერლინის კავშირს შეუერთდესო.

ინგლისის გაზეთები იწერებინან, რომ ქანტონში უწყესობა მომხდარა და ურჩევნ საფრანგეთს დაეშუროს ჩინეთთან საქმის გათავებას. ქანტონში მომხდარი ამბოხება უჩვენებს საფრანგეთის მიმართებლობასა, რომ თუ არ დააშურებს საქმესა, შემდეგში მორიგება ძნელა იქნება.

საფრანგეთსა და ჩინეთს შორის ინგლისის მედიატორობის შესახებ იწერებინან: «თუმცა ინგლისის მიმართებლობისათვის იმაზედ სასიამოვნო არა იქნება-რა, როგორც ისა, რომ მან იშუამდგომლოს და მშვიდობიანად დააბოლოოს ორ-სახელმწიფოთა შორის მომხდარი განხეთქილება, მაგრამ არავითარი მიზეზი არა გვაქვს ვიფიქროთ, რომ ამ ორთა მხარეთ უნდოდეს ინგლისის მეგობრული შუამავლობა.

განსხვავებული
სასტუმრო (გოსტინიცა)
„იხალია“
ნიკოლაევის ქუჩაზე, მორონცოვის ძეგლის (პამიატნიკის) მახლობლად ჩემს საკუთარს სახლში.
ნომრები მშვენიერად მორთულია ელექტრიკის დასარკვის ხარით და მარდი მოსამსახურებით. სასტუმროსა აქვს ბუფეტი. შასი ნომრებისა, საჭმელებისა კარტით და სასმელებისა ნაკლებია.
სასტუმროს მატრონი ბ. სარქისოვი.
(30-3)

ქალაქ ქუთაისში იხსნა კუბანის მაღაზიში მიდევლია გარეშე ქვენიდგან მრავალ გვარნი რკინის კრავოტები სხვა-და-სხვა ზომის (односпальные и двухспальные) ძრეველ მშვენიერნი და აგრეთვე იაფნი.
(5-4)

მისაც სურდეს ქუთაისის გუბერნიასი მამულის გაყიდვა 1000 დესიატინისა, ან მეტისა, მიმართოს თბილისის კანტორაში ვ. თ.—მის ნესტროვისს.
(10-7)

ძენინა თ. შრისთავისაგან ახლათ გახსნილს ღვინის სარდაფში იყიდება საუკეთესო კახური კველი ლპინომი. სარდაფი იმყოფება ცუბინოვის აფთიაქის პირ-და-პირ, სტამბოს ქვეშ, მესხიეების სახლებში.
(10-5)

500 კრავოტი.
კრავოტების ყიდვადის სასარგებლოა და კეთილ გონიერებაც მოითხოვს ინახოს რავდენობა ინგლისის მაღაზიისა არცურენის გალერეისაში № № 156, 157, 158 და 160 და ამ ნომრებს უურადლება მიექცეს.
(10-7)

ნორაშინის ქუჩაზედ, შუბინოვის სახლებში № 27, ქირავდება ოთახი წყლითა, გათბობით და მოსამსახურით.
(3-3)

- წიგნები**
ისყიდება წიგნის მაღაზიაში—**კოფილისში**: შრიქტროვთან ძუკიის ხიდის-ყურზე, ალექსანდროვის ბაღის პირ-და-პირ, შიჭინაძესთან ლორის-მელიქოვის ქუჩაში, მესხიეების სახლში, ფოსტის ახლოს.—**ქუთაისში**: შილაძის წიგნის მაღაზიაში.
- 1) **ალექსანდრე ჭავჭავაძის ლექსები.** ნაწილი პირველი. შასი ექვსი შაური.
 - 2) **მეფე ლიონი,** ტრაგედია შექსპირისა, თარგმნილი ივ. მაჩაბლისა და ილ. შავჭავაძისაგან. შასი სამი აბაზი.
 - 3) **ანტონოვის თხზულებანი (კომედიები).** შასი ერთი მანეთი.
 - 4) **ქართული ანდაზები,** შეკრებილი პეტ. შმიკაშვილისაგან. შასი ორი შაური.
 - 5) **კაცია-ადამიანი,** მოთხრობა ილ. შავჭავაძისა. შასი ორი აბაზი.
 - 6) **ნიკოლოზ ბარათაშვილის ლექსები.** შასი ერთი აბაზი.
 - 7) **გრიგოლ ორბელიანის ლექსები.** შასი ექვსი შაური.
 - 8) **დედანი საწერი,** მწებერილი პეტ. შმიკაშვილისაგან. შასი სამი კაპეიკი.
 - 9) **დავითიანი,** ლექსები დავით ბურამიშვილისა. შასი ერთი მანეთი.
(5-3)

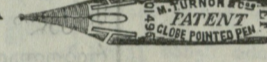
ინგლისის მაღაზია
Maison de confiance
შეღარეთ ჩვენი ჩაი მოსკოვის ჩაის

1 შ. 10 კ.	1 შ. 40 კ.
— — 1—20	— — 1—60
— — 1—40	— — 1—80
— — 1—60	— — 2—
— — 1—80	— — 2—50

საუკეთესო 2— „ — — 3— „
ექვე ისყიდება სხვა საქონელიც: თაფლი, რეკლავები, კრავოტები, ჭურ-

ჭედი, ჩაიდები, გასადეკები, დანები, ვოჯები. ტანტები, კანტონები, ქაღალდი, შოკოლადი, გაკარი, გონტები, მუხარბე-ბა, მანკნა, უნატირები, კვლეხვა, წინდები—განის და ქაღის, სელ-სახო-ცები, მაკინტოშინ კაღენკორი—სულ ვეკლავფერი 25-დამ 50 შრატენით უფ-რთა იაფად, ვიდრე სხვა რომელსამე მა-ღაზიაში.
ვინც ქაღაქს გარედამ 25 მანეთიდან 1,000 მანეთამდინ საქონელს გამო-წერს, გასაგზავნს არაფერს არ ის-დის.
(100-33)

ინგლისის მაღაზიაში
თიის-აგოპიანი **გაკ-გასტარი**
ამაგრებს თმას და ადრინდელ ფერს აძლევს, ფასი ერთი შუმი-სა 2 მან., გაგზავნით 2 მანეთი და 28 კან.
(100-39)

საგლობუსო კალმები
რომლებითაც შეიძლება წერა სულ მსხვილ, უსუფთაო ქაღალდი. ერთად-ერთი სააკენტო—ინგლისის მაღაზია. იქვეა ზურბელი სხვა-და-სხვა გვარის კალმები, ყოველის „ხელისათვის“—25% იაფად, ვინც სხვაგან. იქვე: მექანი, ქაღალდი, კანკურტები, რეკლავები, ლაქი, კანანდაში, პენალი, კალმები, ბუმაყნიკები, პორტ-სიგარები, ალბომები, რამები, მაკრატლები, სამართებლები, სანთელი, სალესი, ცანამები ჭურჭლების საწმადად (ბორაკისა), თეთრეულისათვის, შატარა სალესი, ატაკისათვის კლიანები, ტანტები, სავარძლები, სარკეები, სავარცხლები, ბეჭე-ნნი, წარები, ბანოკები რეკლავები, ვატკნასები, მზის-სათები, კომპასები, ტრემომეტრები, მეწკები, ნემსები, მაგნატები, სვისტოკი, შომეჩი, ქამრები, სარტყლები. საყეფური, შრობები, საშრობები, კრანები, ჭილტრები, შობტკე, თავის. ტანისამოსის, ცხენის და შატენტიანი მაკინტოშები, კრავები, საკქიმა-ქაღალდი გატერ-გლოზეტისათვის და სხვ. და სხვ.
პატაში—20 კ. (100-80)

- გაზანდა**
ხორავისა, რომელიც იყიდება თბი-ლისის ბაზრებში, დუქნებში და ხელ-და-ხელ 1 სექტემბრიდან 1 ოქტომბრამ-დე 1883 წ.
- გამომცხვარი შური რუ-სეთის ფქვილისა — —1 გირ. 5 კ.
 - აჭაურის ფქვილისა: შირ-ველის ხარისხისა — —1 გ. 2 1/2
 - მეორისა — —1 გ. 2 კ.
- ამავე ფქვილ. თორნიეში გამომცხვარი:
პირველის ხარისხისა—1 გ. 5 კ.
მეორისა — —1 გ. 3 კ.
მესამისა — —1 გ. 2 1/2
- ჭვარის-მამის შური:
პირველის ხარის. ლავში 1 გ. 5 კ.
მეორის ხარის. ლავში 1 გ. 3 კ.
მესამისა — —1 გ. 2 1/2
- ძროხის ხორცი:
პირველის ხარისხისა—1 გ. 8 კ.
მეორის — —1 გ. 7 კ.
სუვი . . . —1 გ. 15 კ.
ცხვრის ხორცი —1 გ. 8 კ.

- რკინის გზა**
თბილისიდან ქუთაისისკენ მიდის 8 საათზედ და 31 წამ. დილით.
თბილისიდან ხაშურამდინ 3 საათ. და 11 წამ. შუადღის უკან.
თბილისიდან ბაქოსკენ 11 საათზედ და 11 წამ. ღამისა.
ბაქოდან თბილისისკენ 10 საათზედ და 23 წამ. დილისა.
ქუთაისიდან თბილისისკენ 12 საათ. და 25 წამ. შუადღ. უკან.
ქუთაისიდან ბათუმისა და ფოთისკენ 5 საათზედ და 20 წამ. შუადღის უკან.
ბათუმიდან თბილისისკენ 8 საათ. დილისა.
ფოთიდან თბილისისკენ 8 საათ. და 45 წამ. დილისა.
ფოთიდან ბათუმიდან მომავალი თბილისში შემოდის 10 საათზედ და 25 წამ. ღამისა.
ბაქოდან მომავალი შემოდის თბილისში იმუდგობს 7 საათ. და 49 წამ. დილისა.